

KATMA DEĞER VERGİSİ (*)

Değerli Hocam,

Avukat Vural ARIKAN
İzmir Milletvekili

Saygıdeğer Konuklar,

1983 yılı sonunda 29.12.1983 tarihinde yine İktisat Fakültesi'nin Maliye bölümünde bir konferans vermiştim. Konferansta 1984 yılı içinde mali politika özellikle vergiler alanında nelerin yapılmasının hedef alındığını, bu arada katma değer in de söz konusu olduğunu belirtmeye çalışmışım.

Kısaca hatırlatmak isterim :

1) "Faturalı yaşam" olarak bilinen düzenleme yapılmıştır. Hem ücretlilere bir ölçüde katkıda bulunmak; hem de belge düzenini yaygınlaştırmak amaçlanmış idi. Gözlenebildiği kadar dağ fare doğurmadı, her iki yönden başarılı oldu.

2) Ülkemizde 1960'lı yıllardan beri uygulanan "servet beyannamesinin" kaldırılması öngörülmüş ve bu sağlanmıştır. Kuşkusuz burdaki gaye, işletmelere aktarılmayan mali imkanları işletme içine çekmek suretiyle ekonomik faaliyetlerin artmasını sağlamak idi. Nitekim bunun olumlu örnekleri görülmüştür.

3) Zor durumda bulunan işletmelerin mali kuruluşlar da dahil, bünyelerini kuvvetlendirebilmeleri için, aktiflerinde yer alan taşınmaz mallar ile iştiraklerin satışı halinde hasıl olan kârın vergilendirilmesi (1984 yılı için % 100 bağışıklık, 1985 yılı için % 80 bağışıklık) öngörülmüş ve kabul edilmiştir.

4) Ödenmeyen vergi borçlarının "ucuz kredi" niteliği taşımasından ötürü ortaya çıkan rant'lara son verilmiştir. Bu husus 6183 sayılı yasada gerekli değişiklikler yapılarak gerçekleştiril-

(*) Bu konferans 5.11.1984 tarihinde verilmiştir.

miştir. Gerçekten haczin gecikme zammını kesmeyeceği ilkesi ile gecikme zammı tavanının kaldırılması bunun örneğidir.

5) Konut yapımını teşvik için, vergi, resim, harç istisnalarını öngören yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca gelir vergisindeki istisna haddi 360.000 liraya çıkarılmıştır.

6) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri için özel teşvik kanunu yürürlüğe konulmuş, yatırım indirimi % 100'e çıkarıldığı gibi ücretlilerin özel indirim hadlerinin il ve ilçe seviyesinde farklılaştırılması sağlanmıştır.

7) 1930'lu yıllardan beri "vergi cüzdanları"nın kullanılması gereği öngörüldüğü halde gerçekleştirilemeyen bu husus zorunlu hale sokulmuş ve uygulama başlamıştır.

8) Sayın Kafaoğlu, 1972 yılından beri uygulanmakta bulunan emlak vergisinin yeniden özel idarelere verilmesi için çalışmalarını başlattığını görev devri arasında açıklamışlardı. Bu çalışmalar sonuçlandırılmış, kanun tasarısı sevke hazır hale gelmiştir.

9) Banka muameleleri üzerinden alınmakta olan gider vergisi, kredi maliyetlerini etkilemek amacıyla % 3'e, faiz gelirlerindeki vergi nispeti % 10'a indirilmiştir.

10) Serbest ve yeminli mali müşavirlik yasa tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, Adalet Komisyonu'nda incelenmektedir.

11) Defter tutma yönünden tüccarların sınıflandırılması ölçüleri yasadaki tavan sınırlara kadar genişletildiği gibi, telif kazançları istisnası da aynı şekilde tavana kadar çekilmiştir. Tabii aynı düzenleme zirai kazançların vergilendirilmesi alanında yapılmış bulunmaktadır.

12) Bilindiği gibi 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren Maliye Bakanlığı Batı Almanya ile işbirliği yapmak suretiyle gelir vergisinde, kurumlar vergisinde bilgisayara geçmeyi öngörmüş, bu konuda Polatlı vergi dairesini pilot vergi dairesi seçmiş olmasına ve aradan 8 yıl gibi bir zaman geçmiş bulunmasına rağmen bu hususu gerçekleştirememiştir. Bu konu üzerinde ciddiyetle durulmuş, çalışmalara hız verilmiştir. Gelirler Genel Müdürlüğü'nün programlamasına göre, sanıyorum ki, 1985 yılı or-

tasında mini kompütürler çalışmaya başlayacaktır. Bilgi bankasının kurulması, bütçe harcamalarının bilgisayarla izlenmesi de planlanmıştır.

13) Yazar kasaların kullanılması için Gelirler Genel Müdürlüğü ile Hesap Uzmanları Kurulu müştereken çalışmış, İtalya'daki uygulama özellikle incelenerek bu konudaki ilkeleri tespit etmişlerdir. 30.10.1984 günü bu konuda bir toplantı yapılmıştır. Sanıyorum ki, yasal düzenlemeye gerek bulunmadığı için çıkarılacak bir tebliğle yakında faaliyete başlanacaktır.

14) Nihayet bildiğiniz üzere 15 yıldır çıkarılmayan Katma Değer Vergisi, yasalaşarak 1.1.1985'den itibaren uygulanmaya başlanacaktır.

Şimdi bu konudaki düşüncelerimi sunmak istiyorum. Düşüncelerimi, biri genel bazı sorunlar üzerinde, diğeri de kısaca yasanın sistematığını belirtmek suretiyle açıklamaya çalışacağım.

Genel Bazı Sorunlar :

A-Katma Değer Vergisi'nin uygulandığı ülkeler :

Katma Değer Vergisi ülkemizde, Ortak Pazar ülkelerinin ortak vergisi olarak bilinir. Oysa, bu vergi, Ortak Pazar ülkelerinin dışında da yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bu ülkeleri sıralamakta yarar görüyorum. Zira bu ülkeler arasında, sosyal yapısı ve gelişmişliği Türkiye'den de geri olanların da bulunduğu hemen anlaşılacaktır.

Devlet Adı

Yürürlük Tarihi

Arjantin

Ocak/1975

Avusturya

Ocak/1973

Belçika

Ocak/1971

Bolivya

Ekim/1973

Brezilya

Ocak/1967

Şili

Mart/1975

Kolombiya

Ocak/1975

Kosta Rika

Ocak/1975

Danimarka

Temmuz/1967

Ekvator

Temmuz/1970

Fransa

Ocak/1968

<u>Devlet Adı</u>	<u>Yürürlük Tarihi</u>
B. Almanya	Ocak/1968
Honduras	Ocak/1976
İrlanda	Kasım/1972
İsrail	Temmuz/1976
İtalya	Ocak/1973
Fildişi Sahili	Ocak/1960
Kore	Temmuz/1977
Lüksemburg	Ocak/1970
Madagaskar	Ocak/1969
Meksika	Ocak/1980
Fas	Ocak/1962
Hollanda	Ocak/1969
Nikaragua	Ocak/1975
Norveç	Ocak/1970
Panama	Mart/1977
Peru	Temmuz/1976
Senegal	Mart/1961
İsveç	Ocak/1969
İngiltere	Nisan/1973
Uruguay	Ocak/1968

Katma Değer Vergisi'nin uygulandığı ülkeler listesinden anlaşılacağı üzere ülkemizde bu verginin uygulanmasından korkulmamak gerekir. Herhalde Türkiye bir Fas'tan, Fildişi Sahilleri'nden ya da Honduras'tan bu verginin uygulanması bakımından daha müsaittir.

B-Neden Katma Değer Vergisi :

Ülkemiz bu gün elli milyonu aşkın nüfusu barındırmaktadır. Gelişme süreci içindedir. İktisadi gelişmede en önemli iki sorun döviz dar boğazı ile iç kaynak sorunudur. 24 Ocak 1980 tarihinden sonra alınan ekonomik tedbirler ve özellikle 1984 yılında ANAP Hükümetince alınan önlemlerle döviz sorununun hal edildiği söylenebilir. İç kaynak sorununa gelince :

Bu konuda en sıhhatli kaynağın vergi gelirlerinin olduğunda kuşku yoktur. Türk vergi sistemi incelendiği zaman gelir vergi-

sinin genelde ücretliler üzerinde kalması nedeniyle elastikiyetini kaybettiği söylenebilir. Öte yandan muamele vergisinin bir türü olarak gözüken gider vergisinin de sınai müesseseler üzerinde ağır bir yük getirdiği bilinmektedir. İşte bu nedenle yayılı ve nötr muamele vergisi türünü teşkil eden Katma Değer Vergisi'nin Türk vergi sistemini sıhate kavuşturması açısından benimsenmesinde zorunluluk vardır. Bu zorunluluk yalnız harcamalar üzerinden alınacak vergi hasılatını arttırmaya yönelik olarak düşünülmemelidir. Gelir vergisinin, ücretliler üzerinden kalkmasını sağlayacak bir yöntem olarak kabul edilmelidir. Kanımca Katma Değer Vergisi'nin en büyük etkisi bu konuda görülecektir.

Bu nasıl sağlanacaktır? Katma Değer Vergisi'nin yapısı ve işleyiş tarzı bu hususu kendiliğinden sağlayacaktır. Gerçekten bu konuda verilecek bir örnek bunu ortaya koymaya yeterli olur. Bilindiği gibi bütçe ve plan komisyonunda Katma Değer Vergisi'nin nispeti % 10 olarak kabul edilmiştir. Bu nispete göre pamuk üreticisi, iplik imalatçısı, gömlek imalatçısı, gömlek toptancısı ve perakendeci arasında Katma Değer Vergisi'nin işleyişi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	ALIŞ		SATIŞ					Devlete Üdenen KDV (5-2)
	Vergisiz Fiyat	Yüklenilen KDV	Vergili Fiyat	Vergisiz Fiyat	Tahsil Edilen KDV	Vergili Fiyat	Katma Değer (4-1)	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Pamuk üreticisi	-	-	-	1000	100	1100	1000	100
İplik imalatçısı	1000	100	1100	1500	150	1650	500	50
Gömlek imalatçısı	1500	150	1650	2500	250	2750	1000	100
Gömlek toptancısı	2500	250	2750	3000	300	3300	500	50
Perakendeci	3000	300	3300	4000	400	4400	1000	100
T O P L A M							4000	400

Örnekte pamuk üreticisinin vergili girdi kullanmadığı varsayılmıştır. Üretici, 1000 liralık pamuğu % 10 KDV ekleyerek 1100 liraya satmakla 100 liralık vergiyi vergi dairesine yatırmaktadır. İplik imalatçısı 1100 liralık satış fiyatı içinde ödediği 100 liralık vergiyi 1650 liralık kendi satış fiyatı içinde tahsil ettiği 150 liralık vergiden düşerek, 50 liralık fark vergiyi vergi dairesine yatırmaktadır. Bu zincir tüketiciye kadar uzanmaktadır. Nihai vergi yükü perakendecinin 4000 liralık satış fiyatının % 10'u olan 400 liraya eşittir. Ancak bu yük taşıyıcı kademeler arasında katma değerleri oranında paylaşılmaktadır.

Bu tablodan anlaşılacağı üzere tüketiciye gelinceye kadar beş halka vardır. Verginin yapısına göre, bir halka, mesela imalatçı, yüklendiği vergiyi üzerinden atabilmesi için mutlaka alışlarını belgeleyecek, kezalik satışlarını da belgelemek zorunda kalacaktır. Bu suretle beş halka bir birini kontrol etmek mecburiyetindedir. Otomatik işleyecek bu yöntemin, gelir vergisi matrahının kayıtlar dışında kalmasını önleyeceğinden kuşku yoktur. Adeta vergi yükümlüleri birbirini kontrol edeceklerdir.

C-Katma Değer Vergisi Zamansız mı Getirilmektedir?

Yasa tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk edilmesinden sonra çeşitli kurum ve kuruluşlar tasarıya karşı çıkmamışlar. Ancak bunun erken olduğunu, hiç değilse uygulamasının, 1986 yılına kaydırılmasını önermişlerdir.

Oysa, ülkemizde kamuoyunda Katma Değer Vergisi'nin tartışılmaya başlanmasının 15 yıllık bir geçmişi vardır. Eğer bu verginin getirilmesi savsaklanacak olsa idi, hemen ifade edelim ki, bunun daha uzun yıllar yürürlüğe konulmaması ihtimali belirirdi. Bu konuda gelir vergisi sisteminin ülkemize getirilişini hatırlamak yeterlidir. Bilindiği üzere gelir vergisi sisteminin yani gelir ve kurumlar vergisinin ülkemizde uygulanmaya başlaması 1.1.1950 tarihine rastlar. Yasaların kabulü ise 30.6.1949'dur. Demek oluyor ki 1950 şartlarına göre yasanın uygulanması için hem vergi idarelerine, hem de vergi yükümlülerine 6 aylık bir süre tanınmıştır. Hatta, gelir vergisinin getirilmesinde büyük katkısı bulunan Prof. Fritz Neumark "Boğaziçine sığınanlar" adlı kitabında gelir vergisi sistemi getirilirken tüm kuruluşların karşı çıktığını, hatta mitingler düzenlendiğini, buna rağmen bir avuç

maliyecinin ısrarı ile sistemin getirildiğini anlatır. Günümüz Türkiye'si 1950 Türkiye'si değildir. Ülkemiz sanayileşmiştir. Yetmiş personel yönünden hem kamu ve hem özel sektör 1950 ile mukayese edilemeyecek durumdadır. Vergi konuları Türk kamuoyuna en ufak teferruatına varıncaya kadar mal olmuştur. Bu nedenle verginin gelişinden ürkülmemelidir.

Kaldı ki yukarda belirtildiği gibi, Katma Değer Vergisi muamele vergilerinin en gelişmiş bir türüdür. Gelişmiş derken kastettiğimiz muamele vergilerinin bünyesinden kaynaklanan sakıncaları ortadan kaldırmış olmasıdır. Ayrıca, muamele vergilerinin ülkemizde hemen hemen yarım asırlık bir tatbikatı vardır. Bu nedenle de özellikle sanayi işletmelerimizin bu vergiye kolayca uyum göstereceklerinde tereddüt olmamalıdır.

D-Katma Değer Vergisi Ne Götürür, Ne Getirir?

Katma Değer Vergisi yasası yürürlüğe girmekle kaldırılan vergiler dolayısıyla hazinenin kaybı 500 milyar dolayında olacaktır. Ne var ki Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre, yani yaratılan katma değerlere göre bu verginin getireceği bir trilyonu aşacaktır. Önemli olan verginin getireceği miktardan çok, Katma Değer Vergisinin yukarda kısaca değindiğim gibi Türk vergi sistemine yapacağı katkıdır. İç kaynak sorununu çözmek bakımından bu katkıya ihtiyacımız vardır. Zira harçlar, damga vergileri ve benzeri vergiler ile, bir başka deyimle maktu tarifeli vergilerle Türk toplumunun ihtiyacını karşılayabilmek ve Türk vergi sistemini geliştirebilmenin mümkün olmadığı bilincine gelmek gerekir.

Bu konuda diğer ülkeler uygulamasına bakmakta bazı endişeleri ortadan kaldırma yönünden yararlı olacaktır. Gerçekten Katma Değer Vergisinin uygulandığı ülkelerin ilk yılında vergi hasılatının arttığı gözlenmektedir. İşte bir kaç örnek :

<u>ÜLKE</u>	<u>NET HASILAT ARTIŞI</u>
İtalya	% 74
Lüksemburg	% 18,1
İrlanda	% 26,6
F. Almanya	% 5,6
Danimarka	% 78
Belçika	% 9,3

Ülkemiz ile İtalya arasında mükellef psikolojisi açısından büyük ölçüde benzerlik bulunduğu göz önünde tutulursa, ülkemizdeki vergi hasılatı açısından artış olacağını ummak iyimserlik olarak değerlendirilmemelidir.

E-Katma Değer Vergisi ve Fiyat Artışı :

Katma Değer Vergisine karşı çıkanların bir önerileri de bu verginin genel fiyatlar seviyesini yükselteceğidir. Bu konuda karar verebilmek için, sanıyorum ki, Katma Değer Vergisinin yürürlüğü ile birlikte kalkacak olan vergilerden en önemlisi gider vergileri içinde yer alan istihsal vergilerinin oranlarına bakmak gerekir. İstihsal vergisi oranlarına bakıldığında, tasarının getirmekte bulunduğu % 10 nispetinin, istihsal vergisi oranlarından düşük bulunduğu hemen göze çarpar. Mesela cam sanayiinde vergi yükü ortalama % 22,5'dir. Seramik sanayiinde % 20'dir. Bu örnekleri çoğaltmak kabildir. Şimdi % 20 veya üzerinde bir vergi yüküne tabi sanayiinin % 10 vergi yükü ile muhatap kılınması halinde diğer şartlar bir tarafa bırakılırsa, fiyat genel seviyesinde düşme olmasını tabii karşılamak, hatta düşme olmasını beklemek gerekir.

Türk Katma Değer Vergisinin Özellikleri :

A) Konu :

Katma Değer Vergisinin konusu genel olarak (1) mal teslimi (2) hizmet ifası ve (3) ithalattır. Böylece bir bedel karşılığında yapılsın yapılmasın aşağıdaki kapsam şartlarını taşıyan tüm faaliyetler verginin konusunu teşkil etmektedir.

B) Kapsam :

Bir mal teslimi ya da hizmet ifasının Katma Değer Vergisine konu olabilmesi için ticari, sınai, zirai faaliyet veya serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılması gerekir. Bir teslim veya ifanın bu faaliyetler kapsamına girip girmediği ise ilke olarak Gelir Vergisi Kanunu'na göre tespit edilir. Bu genel prensip kapsamına girip girmediği konusunda tereddütlere yol açan bazı teslim ve ifalar ise ayrıca belirtilmiştir. Bunlara örnek olarak,

şans oyunları tertiplenmesi, PTT ve radyo, televizyon hizmetleri, profesyonel sporcu ya da sanatçıların yer aldığı gösteri ve müsabakalar sayılabilir.

C) Mükellef :

Katma Değer Vergisinin mükellefi, teslim ve ifada bu işleri yapanlar ithalatta malı ithal edenlerdir. Ayrıca Maliye ve Gümrük Bakanlığı işlemlere taraf olanları veya diğer ilgili bir şahsı verginin ödenmesinde sorumlu tutabilir.

D) İstisnalar :

Kanunda istisnalar 6 ana grup halinde toplanmıştır. Özetle saymak gerekirse;

- İhracat,
- Deniz, hava ve demiryolu araçları,
- Transit dahil dış taşımacılık,
- Karşılık kaydıyla diplomatik organ ve bunların diplomatik organ ve bunların diplomatik haklara sahip mensuplarına yapılan teslim ve ifalar,
- Gümrük Kanunu'nun bazı maddelerinde sayılan mallarla diğer bazı malların ithali,
- Belirli kurum ve kuruluşların sosyal, kültürel, askeri ve bunun gibi, amaç taşıyan faaliyetlerine ilişkin teslim ve ifalar ile vergiye tabi tutulması vergi tekniği yönünden gerekli görülmeyen diğer bazı teslimler istisna kapsamına alınmıştır.

Katma Değer Vergisinin uygulamadaki başarısı, ekonomideki mal ve hizmet akımını kesintisiz olarak kavramasına bağlıdır. Bu bakımdan kanunda istisnaların kapsamının dar tutulmasına bilhassa özen gösterilmiştir.

İstisnalar içinde en önemli konu dış ticarettir. Ortak Pazar direktifleri ile uluslararası ticarete "Destinasyon" yani varış ülkesinde vergileme ilkesi kabul edilmiştir. Bu ilkeye göre ihraç edilen bir mal çıkış ülkesinde vergiden arındırılmakta, ithal eden

ülkede ise vergiye tabi tutulmaktadır. Bu genel uygulamaya paralel olarak kanunda ihracat tam istisna kapsamına alınmış, ithalat ise prensip olarak tümüyle vergiye tabi tutulmuştur. İthalatta muafiyet uygulaması, gümrük vergisindeki muafiyet kapsamı ile sınırlandırılmış olup, askeri amaçlı veya gayriticari nitelikteki ithalata şamil bulunmaktadır.

E) Matrah :

Katma Değer Vergisinin matrahı teslim ve ifada bunların karşılığını teşkil eden bedel, ithalatta malın gümrüklü değeridir. Pratikte "satış fiyatı" olarak nitelendirilebilecek bu matrah üzerinden hesaplanan vergi, Katma Değer Vergisinin gerçek miktarı değildir. Gerçek miktar, mal alışlarına ait verginin indirilmesiyle bulunur.

Kanunda yatırım malları iktisabı ile ilgili olarak bir ara sistem kabul edilmiştir. Buna göre amortismanına tabi kıymetlerin Katma Değer Vergisi 5 yıl içinde ve eşit miktarlarda indirilebilmektedir. Ayrıca yatırımların teşviki amacıyla, çeşitli mal grupları ya da sektörler için bu sürenin azaltılabilmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

F-Nispet :

Kanunda vergi nispeti % 10 olarak öngörülmüştür. Mal ya da hizmetin niteliğine göre birden fazla nispet uygulaması vergi adaleti bakımından faydalar sağlamakta ise de bu konuda önemli uygulama güçlükleri ortaya çıkmaktadır. Diğer ülkelerin tatbikatında nispet sayıları aritmetik dizi ile artarken, işlem ve formalite sayısının geometrik dizi ile arttığı tespit edilmiştir. Özellikle ilk tatbikat yıllarında birden fazla oran uygulaması hem vergi idaresi hem de mükellefler bakımından büyük güçlükler yaratacak, verginin bir sistem olarak yerleşmesini zorlaştırabilecektir. Bu nedenle kanunda tek nispet esası kabul edilmiştir.

Nispet % 10 olarak kabul edilirken; kaldırılan vergilerin yükü, basitlik ve diğer ülkeler tatbikatı gözönüne alınmıştır. % 10 oran halen uygulanmakta olan istihsal vergisinin ortalama oranına göre % 50 daha düşüktür. Hesaplama kolaylığına sahiptir. Diğer ülkelerin pek çoğundaki "standart" oran uygulamasının al-

ındadır. Ayrıca kaldırılan vergilerle doğacak hasılat kaybını telafi edecek büyüklüktedir. Yalnız zorunlu gıda maddelerinde nispeti (sıfıra) kadar indirme yetkisi tanınmıştır.

Kanunda götürü mükellefler ve telafi edici vergilendirme yöntemine tabi perakendeciler için öngörülen % 13 nispeti farklı nispet anlamına gelmemektedir. Üç puanlık fark bu kademelerde eklenen (katma) değerlerin % 30 olacağı varsayımına dayanmaktadır.

G) Vergilendirme Usulleri :

Kanunda verginin tarhi ile ilgili olarak üç usul benimsenmiştir.

a) Gerçek usul :

Verginin tarhi konusundaki kural uygulama budur. Mükellefler bir vergilendirme dönemi içinde satışları dolayısıyla tahsil ettikleri vergiden, aynı dönemde alışları sırasında yükledikleri ve belgelerde gösterilen vergiyi düşecekler, bu şekilde bulunan fark vergiyi beyanname ile bildirerek vergi dairesine ödeyeceklerdir.

b) Götürü usul :

Gelir Vergisi Kanunu'na göre kazançları götürü usulde tespit edilen ticaret ve serbest meslek erbabı ile kazançları götürü gider esasa göre tespit edilen çiftçiler götürü usulde vergilendirilecektir.

Gelir vergisinin götürü ticaret ve serbest meslek erbabının Katma Değer Vergisi her türlü alış ve giderleri toplamına % 13 oranının uygulanması suretiyle bulunacak miktardan, alış ve giderlerine ait belgelerde gösterilen Katma Değer Vergisinin indirilmesi suretiyle hesaplanacak. Ancak bu miktar götürü olarak tespit edilen safi kazançlarının % 10'undan az olmayacaktır. Bu uygulama götürü mükelleflerin belge sistemine sokulması konusunda teşvik niteliği taşımaktadır.

Götürü gider usulüne tabi çiftçilerin Katma Değer Vergisi ise doğrudan gelir vergisine esas safi kazançları üzerinden hesaplanacaktır.

c) Telafi edici vergilendirme usulü :

Kanunun yürürlüğe girmesiyle 10 yıl süre ile uygulanmak üzere ve sadece perakende mal satışı ile uğraşan mükellefler için getirilen bir vergilendirme usulüdür. Bu usule göre Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca belirlenecek perakendeci mükelleflerin Katma Değer Vergisi mal alışlarına % 13 oranının uygulanması ile belirlenecektir. Bu orandaki vergiyi malın bedeli içinde satana ödeyecek olan perakendeciler kendi satışlarında vergi uygulamayacak ve buna bağlı vergi ödevlerini yerine getirmeleri istenmeyecektir. Bu uygulama ile bir kısım perakendeci mükelleflerin vergi ödevleri bir önceki aşamaya kaydırılmaktadır.

Telafi edici vergi uygulaması ile hem vergi idaresinin, işlem hacminin aşırı biçimde artması önlenmiş hem de küçük çaplı işletmelerin vergi formaliteleri azaltılmıştır.

H) Vergilendirme Dönemi :

Katma Değer Vergisinin vergilendirme dönemi kural olarak üç aylık dönemlerdir. Ancak Maliye ve Gümrük Bakanlığı bir kısım mükellefler için birer aylık dönemler tespit etmeye yetkilidir.

Vergilendirme dönemi, götürü mükellefler için bir takvim yılı, vergi sorumluları için bir ay, ithalat, transit ve dış taşımacılık için gümrük hattından geçildiği andır.

Beyan esasında beyanname verme zamanı, vergilendirme dönemini izleyen ayın 25'nci günü mesai saati bitimine kadarki süredir. Beyanın gümrük giriş beyannamesi veya özel beyanname ile yapıldığı hallerde ise beyanname mükellefiyetin başladığı anda verilir.

Ödemelerin de bu süreler içinde yapılması gerekir.

I) Kayıt Düzeni :

Kanunda Katma Değer Vergisi için yeni defterler ihdas edilmemiştir. Vergi Usul Kanunu'na göre tutulması zorunlu defter kayıtlarının verginin hesaplanmasına ve kontrolüne imkan verecek biçimde düzenlenmesi yeterli sayılmıştır.

J) Yasanın 19'ncu maddesinde muaflik ve istisnaların, mutlaka bu yasada değişiklik veya yasaya ekleme yapılmak suretiyle getirilebileceği öngörülmüştür.

K) Geçici 5. madde ile, alınan ödeneklerle vergi idaresinin geliştirilmesine imkân sağlanmış olmaktadır.

L) Kaldırılan Vergiler :

Katma Değer Vergisi uygulaması ile;

- 1 - Dahilde alınan istihsal vergisi,
- 2 - İthalde alınan istihsal vergisi,
- 3 - PTT hizmetleri vergisi,
- 4 - Nakliyat vergisi,
- 5 - İlan ve reklam hizmetleri vergisi,
- 6 - Şeker istihlak vergisi,
- 7 - Spor-Toto vergisi,
- 8 - İşletme vergisi.

Yürürlükten kaldırılmıştır.

SONUÇ

Kanımcı bir reform niteliği taşıyan Katma Değer Vergisi'nin Türk vergi sisteminin yapısını değiştirmede ve iç kaynak sorununu çözmeye önemli katkısı olacaktır.